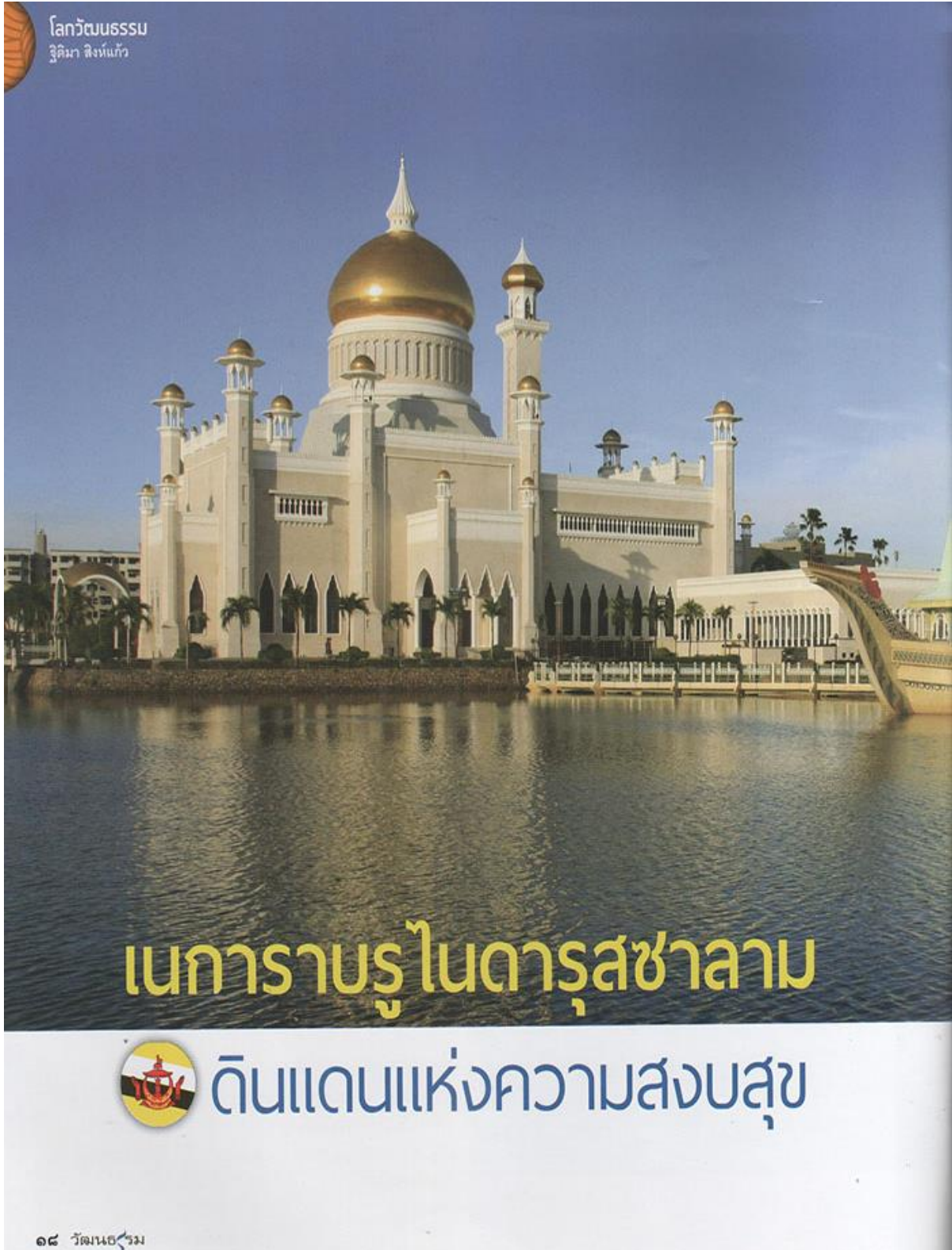

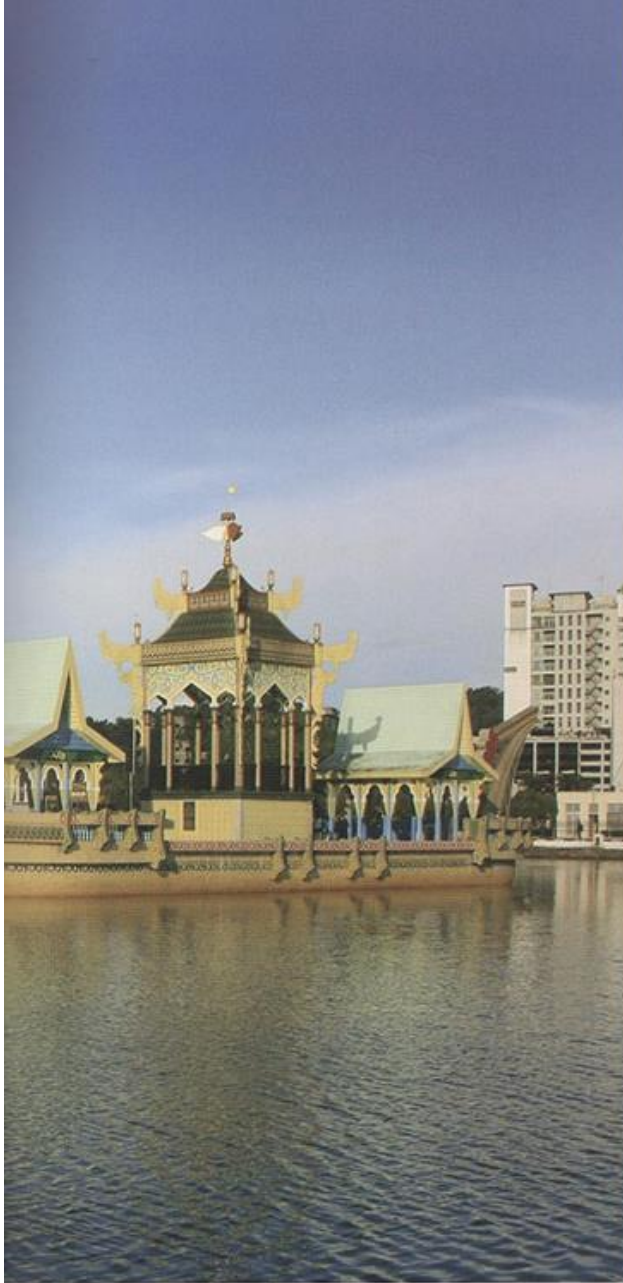

ฐิติมา สิงแก้ว. “เนการาบรูไนดารุสซาลาม ดินแดนแห่งความสุข” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 18 – 25.

ฐิติมา สิงแก้ว. “เนการาบรูไนดารุสซาลาม ดินแดนแห่งความสุข” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 18 – 25.

มัสยิดสุลต่านโอมาร์อาลี ซาฟุดดีน

บรูไนเป็นประเทศขนาดเล็ก หากแต่
มั่งคั่งทางเศรษฐกิจด้วยน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ
มีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
ที่กษัตริย์ทรงมีอำนาจเต็มในการบริหารประเทศ
ประกอบด้วยวัฒนธรรมหลักของบรูไนที่มีรากฐาน
มาจากชาวมลายู ผสมผสานวัฒนธรรมร่วมกับ
ประวัติศาสตร์เก่าแก่ และการเข้ามาของต่างชาติ
จนทำให้ที่นี่เป็น **“ดินแดนแห่งความสุข”**
ของชาวบรูไนอย่างแท้จริง

ฉบับพิเศษ ประชาคมอาเซียน ๑๙

ฐิติมา สิงแก้ว. “เนการาบรูไนดารุสซาลาม ดินแดนแห่งความสงบสุข” วัฒนธรรม. 52(พิเศษ) : หน้า 18 – 25.

วัฒนธรรมด้านต่างๆ ที่ปรากฏอยู่บนดินแดนที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ
มูลค่ามหาศาลอย่างบรูไน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ประเพณี คตินิยม ไปจนถึงอาหาร
การกินล้วนได้รับอิทธิพลมาจากหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และประชาชนชาวบรูไน
ต่างก็ยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ประวัติความเป็นมา

“บรูไน” (Brunei) หรือชื่ออย่างเป็นทางการว่า “เนการาบรูไนดารุสซาลาม” (Negara Brunei Darussalam) ซึ่งหมายถึง “ดินแดนแห่งความสงบสุข” มีเมืองหลวงชื่อว่า “บันดาร์เสรีเบกาวัน” (Bandar Seri Begawan) บรูไนตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว ชายฝั่งทางด้านเหนือจรดทะเลจีนใต้ พรมแดนทางบกที่เหลือจากนั้นถูกล้อมรอบด้วยรัฐซาราวักของมาเลเซียตะวันออก ซึ่งสิ่งแรกๆ ที่เรานึกถึงบรูไนคือ ความร่ำรวยทางน้ำมัน เนื่องจากเป็นประเทศผู้ส่งออกน้ำมันเป็นสินค้าหลัก แม้จะเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กแค่ ๕.๗๖๕ ตารางกิโลเมตรก็ตาม

ในอดีตบรูไนเป็นที่รู้จักและมีอำนาจมากในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๒๐ - ๒๒ โดยมีอาณาจักรครอบครองส่วนใหญ่ของเกาะบอร์เนียวและส่วนหนึ่งของหมู่เกาะซูลู ที่มีชื่อเสียงทางการค้า โดยสินค้าส่งออกที่สำคัญในสมัยนั้นได้แก่ การบูร พริกไทย และทองคำ หลังจากนั้นบรูไนก็ได้เสียดินแดนและเสียมอำนาจลง เนื่องจากสเปนและฮอลันดาได้แผ่อำนาจเข้ามา จนถึงสมัยพุทธศตวรรษที่ ๒๕ ใน พ.ศ. ๒๔๓๑ ด้วยความวิตกว่าจะต้องเสียดินแดนต่อไปอีก บรูไนจึงได้ยินยอมเข้าไปอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษในที่สุด

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๙ บรูไนลงนามในสนธิสัญญายินยอมอยู่เป็นรัฐในการปกครองของอังกฤษอย่างเต็มรูปแบบ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ บรูไนสำรวจพบน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่เมืองเซรีอา ทำให้บรูไนมีฐานะมั่งคั่งในเวลาต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้จัดให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งพรรคประชาชนบอร์เนียว (Borneo People's Party) ได้รับชัยชนะอย่างท่วมท้น แต่ก็ถูกกีดกันไม่ให้จัดตั้งรัฐบาล ต่อมาจึงได้ยึดอำนาจจากสุลต่าน แต่สุลต่านทรงได้รับความช่วยเหลือจากกองทหารกูรข่า (Gurkhas) ที่อังกฤษส่งมาจากสิงคโปร์ หลังจากนั้นได้มีการประกาศภาวะฉุกเฉิน และต่ออายุทุก ๒ ปี เรื่อยมา หลังจากที่อยู่ภายใต้อารักขาของอังกฤษมาถึง ๙๕ ปี บรูไนก็ได้รับเอกราชเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๗

ภูมิศาสตร์

ภูมิประเทศของบรูไนประกอบด้วย ๒ ส่วนที่ไม่ติดกัน คือ ด้านตะวันตกและตะวันออก มีรัฐซาราวักของมาเลเซียคั่นกลาง โดยที่ประชากรร้อยละ ๙๗ อาศัยอยู่ในส่วนด้านตะวันตก และมีประชากรเพียงประมาณ ๑๐.๐๐๐ คนที่อาศัยอยู่ในด้านตะวันออก ซึ่งมีภูเขาเป็นจำนวนมาก และเป็นที่ตั้งของเขตเตมบูรง ส่วนเมืองหลักๆ ของบรูไน คือ เมืองหลวงบันดาร์เสรีเบกาวัน เมืองท่ามูอารา และเซรีอา สำหรับภูมิอากาศนั้น บรูไนเป็นภูมิอากาศเขตร้อน มีอุณหภูมิสูง ความชื้นสูง และมีฝนตกมาก

ฐิติมา สิงแก้ว. “เนการาบูรไนดารุสชาลาม ดินแดนแห่งความสุข” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 18 – 25.

มัสยิด سلطانโอมาร์อาลี ซาฟุดดีน

มัสยิดจาเม อาร์ ฮัสซานัล โบลเกียห์

ฐิติมา สิงแก้ว. “เนการาบรูไนดารุสซาลาม ดินแดนแห่งความสุข” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 18 – 25.

ประชากร ชาติพันธ์

บรูไนมีประชากรราว ๔๐๘.๑๔๖ คน มีเชื้อชาติมลายูร้อยละ ๖๗ คนจีนร้อยละ ๑๕ และคนพื้นเมืองดั้งเดิมร้อยละ ๑๘ โดยชนพื้นเมืองในประเทศประกอบด้วย ๗ เผ่าด้วยกัน แต่เพื่อให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน ด้านการเมืองการปกครองจึงเรียกรวมว่าเป็น “มลายูหรือมาเลย์” โดยอาชีพของคนบรูไนร้อยละ ๗๕ ของประชากรมีอาชีพรับราชการ และอีกร้อยละ ๒๕ ทำงานเอกชนและการค้า

อัตราการเกิดของบรูไนค่อนข้างต่ำ อาจเป็นเพราะชาวบรูไนมีการศึกษาสูงขึ้น โดยเฉพาะผู้หญิงบรูไนจะมีลูก ๒ คน มีรายได้ประชาชาติต่อหัวสูงเป็นอันดับ ๒ ในภูมิภาคอาเซียน รองจากสิงคโปร์

ศาสนา

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติของบรูไน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามนิกายสุหนี่ ร้อยละ ๖๗ รองลงมาเป็นศาสนาพุทธนิกายมหายาน ร้อยละ ๑๓ ศาสนาคริสต์ร้อยละ ๑๐ ส่วนศาสนาฮินดู รวมถึงความเชื่อพื้นเมืองเป็นส่วนที่เหลือ

ศิลปวัฒนธรรม

บรูไนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับมาเลเซียและอินโดนีเซียมาก มีวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และการแต่งกายที่คล้ายคลึงกัน รวมทั้งยังมีวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาอิสลามด้วย เช่น การทักทายจะจับมือกันเบาๆ และสตรีจะไม่ยื่นมือให้บุรุษจับ การขึ้นไปที่คนหรือสิ่งของถือว่าไม่สุภาพ แต่จะใช้หัวแม่มือชี้แทน และจะไม่ใช้มือซ้ายในการส่งของให้ผู้อื่น สตรีเวลานั่งจะไม่ให้เท้าชี้ไปทางผู้ชาย และไม่ส่งเสียงหรือหัวเราะดัง เป็นต้น

รากฐานทางวัฒนธรรมของบรูไนมาจากชาวมลายู ซึ่งปรากฏอยู่ในบริเวณหมู่เกาะมลายู ผลผสมผสานวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองร่วมกับประวัติศาสตร์และการเข้ามาของต่างชาติ อาจกล่าวได้ว่า มี ๔ อิทธิพลหลัก ๆ คือ ความเชื่อเรื่องภูตผี วิญญาณ ศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลาม และชาติตะวันตก ซึ่งศาสนาอิสลามจะมีอิทธิพลต่อรากฐานทางวัฒนธรรมของบรูไนมากที่สุด เรียกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้คนที่นี่เลยก็ว่าได้ คือ เป็นทั้งหลักปรัชญาการดำเนินชีวิต และนโยบายการบริหารประเทศ ประเพณีส่วนใหญ่ของบรูไนก็ยังอิงกับหลักของศาสนาอิสลามด้วย เช่น การถือศีลอดในช่วงเดือนรอมฎอน หรือเดือน ๙ ตามปฏิทินอิสลาม

อาหารการกิน

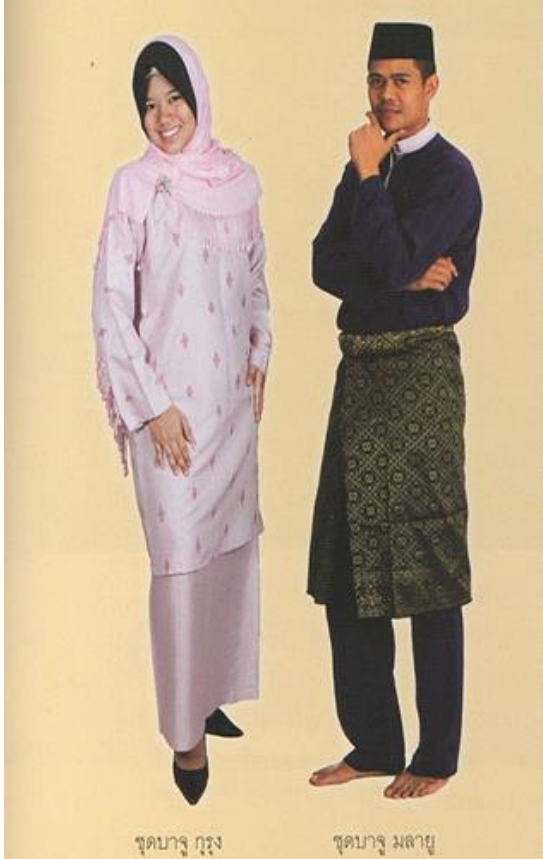
อาหารบรูไนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมมุสลิม คือ การรับประทานอาหารของชาวบรูไนส่วนมากจะไม่รับประทานเนื้อหมู แต่ก็ยังคงมีอาหารจากเนื้อหมูอยู่บ้าง เนื่องจากมีชาวบรูไนเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ด้วย โดยมีอาหารประจำชาติ คือ “อัมบูยัต” (Ambuyat) เป็นอาหารพื้นเมือง เป็นแป้งกวนทำจากต้นสาकु ผสมน้ำร้อนจนเหนียวข้น มีลักษณะคล้ายโจ๊กแต่ข้นกว่า เสิร์ฟร้อนๆ ตักกินโดยใช้แท่งไม้ไผ่สองง่าม ม้วนแป้งแล้วจุ่มน้ำจิ้ม รับประทานแทนข้าวคู่กับซอสเปรี้ยว และเครื่องเคียง เช่น ปลาทอด เนื้อทอด และผักจิ้ม เป็นต้น

๒๒ วัฒนธรรม อัมบูยัต อาหารพื้นเมืองชาวบรูไน

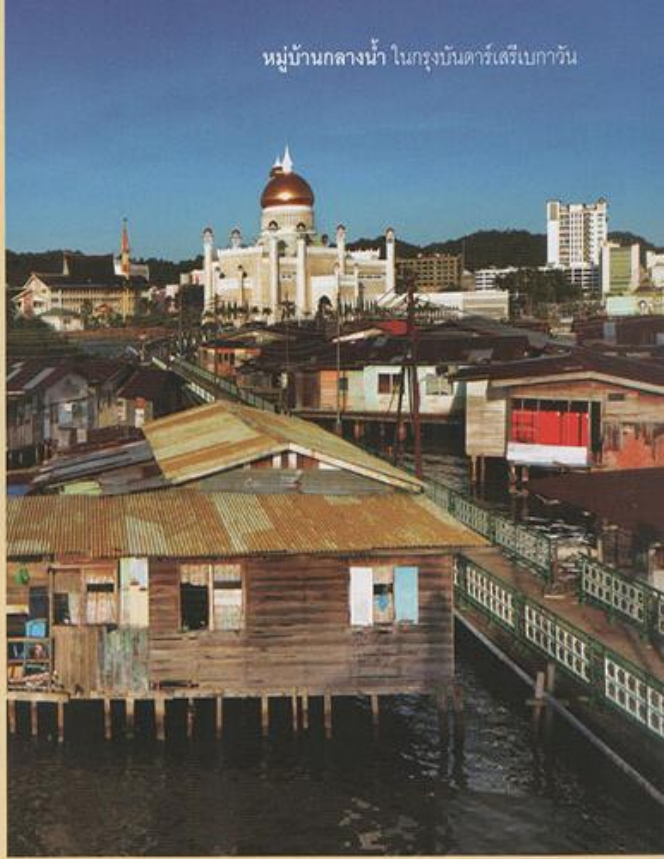

ฐิติมา สิงแก้ว. “เนการาบรูไนดารุสซาลาม ดินแดนแห่งความสุข” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 18 – 25.

ชุดบาจู กูรุง

ชุดบาจู มลายู

การแต่งกาย

สตรีชาวบรูไนจะแต่งกายมิดชิดด้วยชุดเสื้อคลุมตัวยาว แขนยาว นุ่งกระโปรงยาวจรดเท้า และโพกศีรษะด้วยผ้าอิญาบ เรียกว่าชุด “บาจู กูรุง” (Baju Kurung) ผู้หญิงบรูไนจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีสันสดใส แต่จะหลีกเลี่ยงเสื้อผ้าสีเหลือง เพราะเป็นสีของพระมหากษัตริย์ สำหรับชุดผู้ชายบรูไนจะแต่งกายด้วยเสื้อแขนยาว ตัวเสื้อยาวถึงเข่า นุ่งกางเกงขายาว แล้วนุ่งใส่ร่มทับ สวมหมวกช่อเกาะ เรียกว่าชุด “บาจู มลายู” (Baju Melayu) ชุดเครื่องแต่งกายของชาวบรูไนจึงเป็นการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม ที่ต้องปกปิดร่างกายให้มิดชิด

บ้านเรือนที่อยู่อาศัย

บ้านเรือนชาวบรูไนส่วนใหญ่เน้นพื้นที่นอกบ้าน เนื่องจากนิยมการจัดงานพิธีต่างๆ ในบ้านของตน สิ่งที่ได้โดดเด่นอีกอย่างก็คือ การสร้างบ้านเรือนในน้ำ และอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านเรียกว่า “กัมปง” โดยเฉพาะ “กัมปงอาเยร์” เป็นหมู่บ้านกลางน้ำซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีของบรูไน ตั้งอยู่ที่กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน ถือเป็นจุดท่องเที่ยวสำคัญที่นักท่องเที่ยวจะต้องมาเยือน ที่นี่ยังสะท้อนวิถีชีวิตของชาวบรูไนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้คนในกัมปงอาเยร์ได้อาศัยอยู่ ณ ที่แห่งนี้มานานแล้ว กระทั่งเรียกขานที่นี่ว่าเป็น “เวนิสตะวันออก” คือ เรียกมาตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๖ แล้ว เดิมบ้านเรือนส่วนใหญ่สร้างจากไม้ มีลักษณะเป็นบ้านชั้นเดียวทอดตัวเป็นแนวยาว เชื่อมต่อกันด้วยสะพานไม้แข็งแรง

ฐิติมา สิงแก้ว. “เนการาบรูไนดารุสซาลาม ดินแดนแห่งความสุข” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 18 – 25.

เรือพระราชพิธีจำลอง
ณ มัสยิดสุลต่านโอมาร์อาลี ไซฟุดดีน

แต่ในปัจจุบันก็จะมีการใช้คอนกรีต และวัสดุในการก่อสร้างสมัยใหม่เพิ่มเติม โดยผู้คนที่จะไปมาหาสู่กันด้วยการเดินข้าม สะพาน และการนั่งเรือ แม้ที่นั่งจะตั้งอยู่กลางน้ำ แต่ก็มิสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็น อินเทอร์เน็ต ไฟฟ้า ประปา สัญญาณ โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ ตลอดจนถึงเรือ รับส่งนักเรียน นอกจากนี้ยังมีสถานบริการ ของรัฐไว้พร้อม ไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น ซึ่งกัมปงอาเยร์นั้นเรียก ได้ว่าเป็นหมู่บ้านในน้ำขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นแหล่งท่องเที่ยว สำคัญของกรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน

นอกจากบ้านเรือนประชาชนแล้ว สิ่งหนึ่งที่ สะท้อนถึงวิถีวัฒนธรรมและความมั่งคั่งของบรูไนนั่นก็คือ มัสยิดต่างๆ เช่น “มัสยิดโอมาร์ อาลี ไซฟุดดีน” (Sultan Omar Ali Saifuddien Mosque) เป็นมัสยิดเก่าแก่ และเป็น ที่เคารพของชาวบรูไน ตั้งอยู่ใจกลางกรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน ออกแบบและดำเนินการสร้างโดยสุลต่านโอมาร์ อาลี ไซฟุดดีน ที่ ๓ พระราชบิดาของสุลต่านองค์ปัจจุบัน และสร้างเสร็จใน พ.ศ. ๒๐๕๑ พระองค์ทรงได้รับการยกย่องว่าเป็นสถาปนิก สมัยใหม่ของบรูไน มัสยิดนี้มีความงดงามจนได้ชื่อว่า “มಿನ္นิทัชฆาฮาล” ซึ่งโดดเด่นด้วยโดมทองคำ และเรือ พระราชพิธีจำลอง

“อดุก อดุก” (Aduk-Aduk) เป็นรูปแบบการ เต้นรำซึ่งเป็นที่ยอมรับของชาวพื้นเมือง “เกดาเยัน” (Kedayan) และจะแสดงในช่วงเทศกาลเป็นหลัก เพื่อเฉลิมฉลองการ ลิ้นสุดของฤดูการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีท่าทางการร่ายรำคล้าย ศิลปะศิลปะของมาเลเซีย โดยใช้กลองและเครื่องจังหวะอื่นๆ ประกอบการแสดง

สำหรับเครื่องดนตรีของชาวบรูไนจะคล้ายกับที่ พบในมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และส่วนอื่นของเกาะ บอร์เนียว เช่น กูลินตัง (kulintang) เป็นต้น แต่จะมีรายละเอียด ของเครื่องดนตรี รวมถึงการบรรเลงและการใช้งานที่แตกต่าง กันไปบ้าง

 ศิลปะการแสดง การละเล่น

วัฒนธรรมดนตรีและการแสดงของบรูไนมีรูปแบบ คล้ายกับดนตรีพื้นเมืองของมาเลเซียและอินโดนีเซีย คือเป็น รูปแบบของดนตรีมุสลิม เช่น “อาลุส ญูวา ดินดัง” (Alus Jua Dintang) ซึ่งเป็นเพลงเต้นรำแบบดั้งเดิม โดยนักเต้น ระบายายหญิงจะทำหน้าที่เป็นนักดนตรีไปพร้อมกันด้วย การแสดงนี้จะพบได้ในพิธีแต่งงาน

 ภาษา

ภาษาราชการของบรูไนคือ “ภาษามาเลย์” ซึ่งเป็น ภาษาที่ชาวบรูไนใช้กันมากเนื่องจากชาวบรูไนร้อยละ ๖๖ มีเชื้อสายมาเลย์ อย่างไรก็ตาม ชาวบรูไนส่วนใหญ่ สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ รวมไปถึงภาษาจีนซึ่งเป็นภาษา ที่มีการใช้กันมากรองลงมา เนื่องจากมีชาวบรูไนเชื้อสายจีน อยู่ถึงร้อยละ ๑๑ ของประชากรทั้งประเทศ

๒๔ วัฒนธรรม

ฐิติมา สิงแก้ว. “เนการาบุรูไนดารุสซาลาม ดินแดนแห่งความสุข” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 18 – 25.

▲ กุลินตัง (kullintang) เครื่องดนตรีพื้นเมือง

การเดินทางด้วยเรือแจ็กซีน้ำ

سمو مانسي دلاهيركن ببس دان سامرات دري سكي كمونيان دان
حق مرث ممقوياي قميكيرن دان فراسان هاتي دان هندقنه برتبنق د
انتارا ساتو سام لائن دغن سماغت فرساو دار ان

▲ ตัวอย่างการเขียนภาษามลายู (อักษรยาวี)

ประโยคง่ายๆ รู้ไว้ชัวร์...

ซาลามัต ดาตัง = สวัสดี
เทริมา กะซี = ขอขอบคุณ
อาอาฟ = ขอโทษ
ซีลา = กุณดา
อาปา กาบา = สบายดีไหม
อาปาคา มาซา = ก็ไม่แล้ว
ตี มานา = อยู่ที่ไหน
ซาลามัต ดิงกัล = ลาก่อน
เบราปา = ราคาเท่าไร

แทนดาส = ห้องน้ำ
จัวลัน ซายา = ลดราคาได้มั๊ย
โบเลกา อันดา เบอรจากับ บายาซา อิงเกริส
= คุณพูดภาษาอังกฤษได้มั๊ย

เอกสารอ้างอิง

เสริมความรู้เกี่ยวกับอาเซียน เนการาบุรูไนดารุสซาลาม, อรอนงค์ ชัยไพรัชกลาง และคณะ, กรุงเทพฯ : เพชรประกาย, ๒๕๕๖.

ASEAN mini book, กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๔.

อาเซียนไอลด์ส์ ๒๕๕๔, กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๔.

มารู้จักอาเซียนกันเถอะ, กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๓.

มาลินี ดิลกวัฒน์, ระบับและละครในเอเชีย, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.